

Högskolan
Kristianstad

Högskolan Kristianstad
291 88 Kristianstad
044 250 30 00
www.hkr.se

**Självständigt arbete (examensarbete), 15 hp, för
Förskollärarexamen
HT 2020
Fakulteten för lärarutbildning**

”Det vi gör inne kan vi även göra ute”

**En kvalitativ studie om hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt
till planerad undervisning utomhus.**

Erika Mårtensson och Teresia Mattisson

Författare

Erika Mårtensson och Teresia Mattisson

Titel

"Det vi gör inne kan vi även göra ute".

En kvalitativ studie om hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt till planerad undervisning utomhus.

Engelsk titel

"What we do inside we can also do outside".

A qualitative study of how preschool teachers talk about their approach to planned outdoor teaching.

Handledare

Elisabeth Einarsson

Bedömande lärare

Maria Rosberg

Sammanfattning

Studiens syfte var att undersöka hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt till planerad undervisning utomhus samt om miljö och material kan ha en påverkan på detta. För att ta reda på hur förskollärare talar om sitt eget förhållningssätt utfördes fem semistrukturerade intervjuer med legitimerade förskollärare. Studien utgår ifrån tidigare forskning och relevant litteratur kring författarnas problemområde. Studiens teoretiska utgångspunkt var det sociokulturella perspektivet detta framträder i utförandet av studien samt i analysen av resultatet. Utifrån det sociokulturella perspektivet har författarna genomfört analysen med utgångspunkt i perspektiven kultur, miljö, kommunikation, interaktion, material och artefakter. Resultatet i studien visar att förskollärarna ser positivt till att planera för undervisning utomhus men att det finns faktorer som påverkar att den planerade undervisningen verkligen genomförs. Respondenterna talar om miljö och material som både fördelar och nackdelar till att planerad undervisning utomhus sker. Utifrån studiens resultat önskar författarna bidra till en diskussion och reflektion i professionen där förskollärare ges möjlighet att få syn på sitt eget förhållningssätt och hur hen ställer sig till att bedriva planerad undervisning utomhus.

Ämnesord

Förskollärares förhållningssätt, material, miljö, undervisning, utomhuspedagogik

Förord

Vi tycker att det har varit roligt, utmanande och lärorikt att genomföra denna studie. Det vi tar med oss är att vi har lyckats att skapa reflektion hos respondenterna till hur de faktiskt arbetar med att planera sin undervisning utomhus. Efter utförd studie tar vi med oss erfarenheter och nya insikter till vår framtida yrkesprofession. Med detta examensarbete hoppas vi skapa reflektion och diskussion ute på fältet.

Vi vill tacka de fem deltagande respondenterna i vår studie för Ert engagemang och Era svar. Vi vill också tacka vår handledare Elisabeth Einarsson och vår examinator Maria Rosberg för Ert stöd och feedback som lett oss framåt under skrivandet av vårt examensarbete.

Tack!

Erika Mårtensson och Teresia Mattisson

Innehållsförteckning

Förord	3
1. Inledning	6
1.2. Syfte.....	7
1.3. Avgränsning	7
1.4. Frågeställningar	7
1.5. Förklaring av betydande begrepp för studien.....	7
2. Litteraturgenomgång	9
2.1. Styrdokument.....	9
2.2. Undervisning	10
2.3. Utomhuspedagogik.....	11
2.4. Den undervisande förskolläraren.....	12
2.5. Förskollärarens förhållningssätt	13
2.6. Miljö och material	14
2.7. Teoretisk utgångspunkt.....	15
3. Metod.....	18
3.1. Litteratursökning	18
3.2. Val av forskningsansats	18
3.3. Semistrukturerade intervjuer	19
3.4. Urval	19
3.5. Pilotstudie	20
3.6. Genomförande	20
3.7. Bearbetning och analys	21
3.7. Etiska överväganden.....	22
3.8. Metodkritik	23
4. Resultat och analys.....	26
4.1. Undervisning	26

4.1.1. Utomhuspedagogik som undervisningsmetod.....	27
4.1.2. Analys.....	28
4.2. Förhållningssätt	28
4.2.1. Analys.....	30
4.3. Olika faktorerers påverkan	31
4.3.1. Miljö	31
4.3.2. Material.....	31
4.3.3. Väder, ålder på barnen samt brist på personal.....	32
4.3.4. Analys.....	33
5.Diskussion	35
5.1 Förskollärares kompetens.....	35
5.2 Materialet och miljöns påverkan för planerad undervisning vid utevistelse.....	37
5.3 Utomhuspedagogik.....	39
6. Slutsats.....	40
7. Reflektioner kring framtida forskning.....	41
Referenslista	42
Bilagor	46
Bilaga 1.....	46
Bilaga 2.....	49

1. Inledning

Den här studien kommer att fokusera på hur legitimerade förskollärare talar om sitt förhållningssätt till planerad undervisning utomhus samt hur materialet kan påverka förskollärarens undervisningsmetod. Under författarnas verksamhetsförlagda utbildningsperioder, VFU, har författarna upplevt att förskollärarna håller en distans till barnen och deras lek vid utevistelsen, till skillnad från inomhusmiljön, där författarna upplever att förskollärarna är mer närvarande, nyfikna och genomför undervisning som är planerad i större utsträckning. Författarnas upplevelse är att spontan och planerad undervisning utomhus inte sker i samma utsträckning som inomhus. Författarna funderar kring om det finns några faktorer som påverkar som till exempel miljö och material. Författarna har också upplevt att förskollärarna intar ett mer övervakande förhållningssätt utomhus till skillnad från inomhus där vi upplever att de intar ett mer medforskande förhållningssätt. Författarna finner denna studie aktuell på grund av den pågående Covid-19 pandemin och dess påverkan på vårt samhälle och förskolans verksamhet.

I läroplanen för förskolan Lpfö 18 (Skolverket, 2018) beskrivs förskollärares ansvar i undervisningen. Förskolläraren ska ansvara för att undervisningen bedrivs både i spontana och i planerade aktiviteter såväl inne som ute. Studiens författare har en förhoppning att med hjälp av studien få en tydligare bild över hur förskollärarna agerar och planerar utevistelsen. I den reviderade läroplanen för förskolan har begreppet undervisning skrivits fram 15 gånger, till skillnad från föregående läroplan där begreppet inte fanns med alls. Förskolan ansvar för att aktiviteter ska ske i olika miljöer och i olika sammanhang. Detta ska skapa möjligheter för alla barn att utveckla sin bild av omvärlden och vad den erbjuder.

Författarnas intention är att bidra till en aktuell studie där ämnet lyfts till ytan och skapar reflektion och diskussion inom professionen.

1.2. Syfte

Syftet med studien är att undersöka hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt gällande planerad undervisning vid utevistelsen på förskolan samt om utomhuspedagogiken som pedagogisk undervisningsmetod, material och miljö påverkar förskollärarens förhållningssätt.

1.3. Avgränsning

En avgränsning studiens författare vill göra i studien är att inte undersöka huruvida barnen är ute eller inte. Det är förskollärarens syn på planerad undervisning vid utevistelse och deras tankar kring deras eget förhållningssätt vid utevistelse som författarna vill undersöka.

1.4. Frågeställningar

På vilket sätt talar förskolläraren om sitt förhållningssätt till planerad undervisning vid utevistelse?

På vilket sätt talar förskolläraren om materialet och miljöns eventuella betydelse för den planerade undervisningen vid utevistelse?

På vilket sätt talar förskolläraren om sin kompetens gällande utomhuspedagogik som undervisningsmetod?

1.5. Förklaring av betydande begrepp för studien

Nedan har vi valt att förklara begrepp som används i studien.

Artefakt:

Fysiska artefakter är olika redskap skapat för att förenkla vardagen, till exempel hink och spade. Intellectuell artefakt är vårt språk (Säljö, 2000).

Interaktion:

Begreppet interaktion används i studien och betyder samverkan och samspel. Säljö (2000) förklarar begreppet utifrån ett sociokulturellt perspektiv där lärandet sker i interaktion. Interaktion handlar om hur individ och grupp samspelar i miljön och med varandra.

Material:

När begreppet material skrivs fram menar författarna alla lösa och fasta artefakter som finns tillgängliga i förskolans miljö samt föremål från naturen som går att använda i undervisningen.

Planerad undervisning:

När begreppet planerad undervisning skrivs fram i studien menar författarna en målstyrprocess som innehåller planering, genomförande samt reflektion över processen och utförandet. I den planerade undervisningen ansvarar förskolläraren över att finna relevanta metoder och material som gynnar syftet med undervisningen.

Undervisning:

I studien används begreppet undervisning. När begreppet skrivs fram menar författarna likt Skollagen ”sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande av kunskaper och värden” (1 kap. § 3 Skollagen, SFS 2010:800).

Utevistelse:

Med utevistelse menar författarna all tid barnen spenderar utomhus, exempelvis på förskolans gård, i skogen, på promenader eller i staden.

Utomhuspedagogik:

Linköpings universitets nationella centrum för utomhuspedagogik skriver fram en definition av utomhuspedagogik likt följande ”Utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelser och reflektion grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer” (NCU, 2017).

2. Litteraturgenomgång

Studiens kopplingar till styrdokument presenteras nedan under en egen rubrik. Tidigare forskning och vald litteratur presenteras utifrån studiens områden under rubrikerna, undervisning, utomhuspedagogik, förskollärarens förhållningssätt, den undervisande förskolläraren samt miljö och material. Det sociokulturella perspektivet för lärande är författarnas och studiens teoretiska utgångspunkt, den finns presenterad sist i litteraturgenomgången.

2.1. Styrdokument

I Skollagen definieras undervisning som ”sådana målstyrda processer som under ledning av lärare eller förskollärare syftar till utveckling och lärande genom inhämtande av kunskaper och värden” (1 kap. § 3 Skollagen, SFS 2010:800). I 8 kap. 2 § av Skollagen (SFS 2010:800) anges förskolans syfte: ”Förskolan ska stimulera barns utveckling och lärande samt erbjuda barnen en trygg omsorg. Verksamheten ska utgå från en helhetssyn på barnet och barnets behov och utformas så att omsorg, utveckling och lärande bildar en helhet”. I läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) skrivs det fram att undervisning ska stimulera och utmana barnen där läroplanens mål skapar ett centralt innehåll där utveckling och lärande är i fokus. Innehållet för undervisningen ska växelvis ske spontant och planerat, då utveckling och lärande hos barn sker hela tiden.

Enligt Skollagen (SFS 2010:800) och läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) är det förskollärare som ska ansvara för undervisningen i förskolan. Förskolans verksamhet ska vila på vetenskaplig grund därav blir förskollärares metod och innehåll i undervisningen en förlängning av detta. Att ta till sig ny forskning som behandlar innehåll kopplat till professionen är av stor betydelse för att undervisningen ska utvecklas. Förskolläraren ska erbjuda undervisning och lärandesituationer i en anpassad miljö som är tillgänglig för alla, utbildningen ska ske i en inspirerande miljö där förskolläraren utmanar och stöttar barnet. Förskolläraren ansvarar för att varje barn utvecklar sin kommunikationsförmåga, sin förmåga till lek och lärande i varierade miljöer och sammanhang. Miljön skrivs fram som en betydande faktor för barns lärande och utveckling. Förskolläraren ansvarar för att undervisningsmiljön ska vara tillgänglig och utformad på ett sätt att alla barn ges möjlighet till lärande och utveckling. I utformandet av undervisningsmiljön ska materialet vara anpassat och tillgängligt för barnen (Skolverket, 2018).

2.2. Undervisning

Förskolan har sedan år 1998 arbetat utefter en läroplan. År 2010 kom förskolan att bedrivas under Skolverket och tillhörde då inte Socialstyrelsen längre. Med anledning av detta kom begreppet undervisning att definieras i Skollagen och berörde på så sätt förskolan (Eidevald & Engdahl 2018).

I den senast reviderade läroplanen för förskolan skrivs begreppet undervisning fram 15 gånger till skillnad från föregående läroplan där det inte benämns en enda gång. Anledningen till att bland annat undervisningsbegreppet och dess definition skrivs fram är att Skolverket vill precisera och förbättra läroplanen och dess syfte (Eidevald & Engdahl, 2018; Skolverket, 2018).

Eidevald, Engdahl, Frankenberg, Lenz Taguchi och Palmer (2018) menar att undervisning i förskolan ska vara omsorgsfull och lekfull samt ske i olika miljöer i olika sammanhang. Undervisningen ska ske spontant och planerat i olika former med omsorg och lek som grund. Undervisning innebär en planerad aktivitet där läraren med avsikt organiserar en situation för att det ska ske ett lärande hos barnet. Eidevald och Engdahl (2018) menar att när förskollärare utför medvetna handlingar kopplade till läroplanens målområden sker undervisningen.

Enligt Doverborg, Pramling och Pramling Samuelsson (2013) finns det sju principer som utgör grunden för undervisning i förskolan. Bakgrunden till dessa principer är grundade i ett sociokulturellt perspektiv. Variation i undervisning handlar om att synliggöra någonting specifikt och att göra mångfalden synlig för barnet. När innehållet i undervisningen ramas in blir lärandet i undervisningen tydligare för barnet, i denna princip tar kommunikation och interaktion mellan barn och vuxen stor plats, då det är genom språket den vuxne kan få barnet att tala och tänka kring ett specifikt innehåll. Nästa princip handlar om förmågan att göra språket expansivt, utöver det lokala språket, där barnet ska få möjlighet att utveckla ett språk utöver den specifika situationen. Kommunikationen är avgörande i principen som handlar om att samordna perspektiv. Ömsesidigheten i kommunikation mellan vuxen och barn skapar möjlighet att tala om samma innehåll. För att det ska finnas ett meningsskapande i undervisningen är det viktigt att barnet utmanas och stöttas av läraren. Barnet ska stöttas i att fundera, uttrycka sig och argumentera för någonting. Barnet utmanas när hen ställs inför nya uppgifter och tillåts fundera över någonting barnet inte funderat över tidigare. En lärare som undervisar

behöver inneha kompetens om vad det innebär att kunna något och vad kunnandet kan utvecklas till gällande ett specifikt innehåll. Den sista undervisningsprincipen handlar om lärarens förmåga att synliggöra mönster. När barnet uppfattar mönster utvecklas förmågan att kunna generalisera och förmågan att se mönster inom olika kunskapsfält. Mönster är grunden för förståelse kring ett specifikt innehåll. I alla dessa undervisningsprinciper har läraren ett ansvar och när läraren tar hänsyn till principerna i sin undervisning främjas barnens meningsskapande.

2.3. Utomhuspedagogik

Linköpings universitets nationella centrum för utomhuspedagogik skriver fram en definition av utomhuspedagogik likt följande ”Utomhuspedagogik är ett förhållningssätt som syftar till lärande i växelspel mellan upplevelser och reflektion grundat på konkreta erfarenheter i autentiska situationer” (NCU, 2017). Vi lär i meningsfulla sammanhang och i den kultur en befinner sig i och vi präglas av kulturen vi lever i och erfarenheterna vi skapar i den, detta är att utgå ifrån det sociokulturella perspektivet på lärande i relation till utomhuspedagogiken (Szczepanski, 2007). Utomhusmiljön erbjuder större ytor, fler lärmiljöer och fler pedagogiska möjligheter där varje barn får möjlighet att lära och utvecklas på sitt sätt (Szczepanski & Andersson, 2015). Szczepanski (2019) beskriver utomhuspedagogiken som ett pågående forskningsområde, det handlar om forskning som gäller lärande i natur- och kulturlandskap. Forskningen visar på betydelsen av ett lärande som sker i form av upplevelser på en plats som är relevant i relation till lärandet. Ett lärande som sker växelvis mellan inomhus och utomhus undervisning skapar möjligheter att närma sig sin omvärld och reflektera kring vad som varit, vad som är just nu och vad som komma skall (Szczepanski & Andersson 2015; Szczepanski, 2019).

Genom att inta ett utomhuspedagogiskt synsätt på lärande menar Szczepanski, (2013) att platsen har betydelse för lärande och utveckling. Hela utomhusmiljön tillskrivs denna betydelse och det blir betydande för varje förskola att se sin närmiljö som ett pedagogiskt rum. I forskning kring utomhuspedagogiken framträder betydelsen av att lära och erfara med hela kroppen och med våra sinnen. Den didaktiska frågan *var* har en betydande roll inom utomhuspedagogiken.

Utomhuspedagogiken skapar möjligheter till ett aktivt arbete där kunskapsformerna fakta, förtrogenhet, färdighet och förståelse utvecklas. Elevens nyfikenhet, kreativitet, motivation och förundran stimuleras i denna typ av lärprocess. Människan har ett behov

av sinnliga upplevelse och rörelse och detta finns representerat i forskning kring utomhuspedagogiken (Szczepanski, 2019). Utemiljön är både ett rum för lärande och sinnliga upplevelser. I utemiljön blir det möjligt för barnen att uppleva och erfara på olika sätt. Genom smak, känsel, färg och form skapas ett sammanhang för barnet vilket leder till att upplevelsen blir autentisk för barnet. Inom utomhuspedagogiken ses platsen, det vill säga utemiljön som ett redskap för lärande (Dahlgren & Szczepanski, 2004).

Utomhuspedagogiken skapar möjlighet att både lära sig om naturen och om andra skolämnen till exempel språk och matematik. Att undervisa växelvis mellan inomhus- och utomhus skapar ökat intresse och lärande hos barnet. Syftet med utomhuspedagogiken handlar om att skapa möjligheter för barnet att skapa en relation till naturen genom olika aktiviteter i den. Genom att praktisera olika aktiviteter i naturen och reflektera kring detta kan utomhuspedagogiken bidra till att skapa ett sammanhang mellan natur och kultur. Detta blir en del av barnets lärande och utveckling (Björklund, 2016).

När läraren planerar för undervisning utomhus bidrar miljön till ökat utrymme för gruppen. Detta ökar den sociala sammanhållningen i gruppen och barnen intar nya roller i det sociala sammanhanget. Detta leder till att sammanhållningen och samspelet i gruppen ökar. Kommunikation- och samarbetsförmågan hos barnen ökar också när gruppen ges möjlighet att undervisas i olika miljöer. I naturen är det vanligt att vi slappnar av mer och känner frihet. När vi vistas utomhus blir vi mer engagerade och energin till reflektion ökar. Mycket tyder på att sinnliga upplevelser avlastar hjärnan vilket kan leda till ökad koncentrationsförmåga (Björklund, 2016; Ericsson, 2004; Schilhab & Lindvall, 2019).

2.4. Den undervisande förskolläraren

Doverborg, Pramling och Pramling Samuelsson (2013) påpekar tre aspekter i undervisningen. Det handlar om att läraren utmanar och stöttar barnet samt förstår hen. Vidare menar författarna att läraren har ett ansvar i att anpassa undervisningen till innehållet och för den som ska undervisas. Lyhördhet och interaktion är viktiga begrepp en undervisande lärare i förskolan och skolan ska ta i beaktande i sitt förhållningssätt för att gynna alla barns lärande och utveckling (Doverborg, Pramling & Pramling Samuelsson, 2013; Pramling Samuelsson & Carlsson, 2014; Strandberg, 2009). Halldén (2007) och Sheridan och Williams (2018) skriver att när förskollärare tar in barns tänkande, känslor

och handlingar i undervisningen synliggörs barns perspektiv. Barns perspektiv innebär att det är barnets egna tankar och ord som kommer fram och tas tillvara på.

Vidare skriver Sandberg, Lillvist och Ärlemalm-Hagsér (2018) att undervisningen i olika lärmiljöer ska rikta fokus mot barns delaktighet, lek, lärande och dialoger vilket främjar en hållbar social framtid. När förskolläraren varierar undervisningen gällande metod och miljö ges barnen möjlighet att upprätthålla koncentrationen. Barn som erbjuds en varierad undervisningsmiljö såväl inne som ute ges möjligheter till mer specifikt erfärande, detta skapar möjligheter för barnet att förstå sammanhanget (Schilhab & Lindvall, 2019). I Maynards & Waters, (2007) nämner lärarna att vädret påverkar deras möjligheter till att planera för undervisning utomhus. Det framkommer även i deras forskning att lärarna upplever en press från barnens vårdnadshavare att undervisningen bör ske inomhus, vilket på så sätt leder till att lärarna planerar för undervisning inomhus i större utsträckning än utomhus. Deras erfarenheter visar på fri lek och eget utforskande.

2.5. Förskollärarens förhållningssätt

Att inta ett förhållningssätt som medforskande förskollärare är av stor betydelse för barns lärande och utveckling. För att barnen ska känna stöd och bli bekräftade är det viktigt att den undervisande förskolläraren är närvarande och bekräftar handlingen som barnet utför. Detta leder då till att barnet utvecklar sin självkänsla och får känna sig delaktig. Vid utevistelse kan den medforskande förskollärares förhållningssätt framträda vid smakande av sandkakor och att vara delaktiga i barnets upptäckande (Granberg, 2000).

Ericsson (2004) skriver fram betydelsen av att använda olika lärmiljöer och läromaterial. En förskollärare som besitter kompetens att planera undervisning utifrån varierade miljöer och läromaterial innehar ett förhållningssätt där alla barns lärande och utveckling tillgodoses. Förhållningssättet innebär också att förskolläraren besitter kompetens gällande att alla barn lär olika vilket innebär att skapa meningsfulla och roliga situationer där alla barn utmanas och stötts utifrån sina behov. Detta förhållningssätt innebär att förskolläraren ses som medupptäckande och kan på så sätt ställa stimulerande frågor som vidgar och gynnar barnets erfärande.

Lärarnas tidigare erfarenheter och upplevelser från den egna barndomen påverkar deras förhållningssätt till barnen vid utevistelse (Maynards & Waters, 2007).

I tidigare forskning kring förskollärare och vilket förhållningssätt hen intar vid utevistelsen framkommer det hur förskollärare intar ett övervakande förhållningssätt. Detta beror bland annat på en rädsla att barnen ska komma till skada. Det framkommer även andra orsaker till att ett mer övervakande förhållningssätt mer frekvent intas vid utevistelse. Läraren anser att barnen vid utevistelse ska få leka fritt och utforska på egen hand. Tidigare forskning visar att när barnen ges möjlighet till fri lek samt vara självständiga är det lättare att inta ett mer övervakande och vägvisande förhållningssätt enligt lärarna. Det framkommer i studier att lärarna kan ha planerat för undervisning utomhus men då barnen kommer ut ändras synen på situationen och lärarnas förhållningssätt. Forskningen visar att lärarna upplever utomhusmiljön som svårkontrollerad vilket medför att deras förhållningssätt att vara nära barnen ändras till att bli den övervakande läraren istället för den undervisande (Leggett & Ford; 2013; Leggett & Newman, 2017; Maynard & Waters, 2007; Waite, 2011).

För att det ska vara möjligt för förskolläraren att bedriva planerad undervisning utomhus krävs ett förhållningssätt som visar på nyfikenhet och en positiv inställning till att vara utomhus (Ericsson, 2002). En förskollärare som innehar ett positivt förhållningssätt till att vara utomhus skapar positiva erfarenheter och en grund för barnen att stå på för att de ska förstå betydelsen av att ta hand om naturen och miljön (Nyhus Braute & Bang, 1997).

Nyhus Braute och Bang (1997) menar att förskollärarnas förkunskaper om naturen och vad vi finner i den, alltifrån djurriket till växtriket, kan påverka förskollärarens intention till att vilja och våga bedriva planerad undervisning utomhus. En planerad undervisningssituation där naturvetenskap är i fokus kan en förskollärare med svaga kunskaper kring naturen, växtriket och djurriket, undvika att genomföra. Okunskapen hämmar på så sätt förskolläraren att bedriva planerad undervisning utomhus då det uppstår en osäkerhet hos förskolläraren till exempel vid frågor från barnen. Författarna i denna studie är medvetna om att denna uppfattning berör förskollärare och planerad undervisning i naturvetenskap men har också en uppfattning om att okunskap och osäkerhet påverkar planerad undervisning även i andra ämnen.

2.6. Miljö och material

Lärarna i Leggett och Newman (2017) upplever att tillgången till undervisningsmaterial kan vara en faktor som hämmar deras intentioner till undervisning utomhus, de nämner förvaring av material, stöld och skadegörelse som orsaker till detta. De nämner dessa

faktorer till att planerad undervisning sker mer frekvent inomhus än utomhus. Hunter, Brodal Syversen, Graves, och Bodensteiner (2019) har gjort studier i hur materialet påverkar lärarens intentioner till att bedriva undervisning utomhus. Den allmänna uppfattningen hos lärarna i studien var att det krävs mer djupgående planering av dem för att bedriva planerad undervisning utomhus gentemot läroplanens mål. Det gällde allt från tillgången till befintligt material så som bord och stolar till pedagogiskt material. Deras uppfattning kring utemiljön var också att de ansåg det vara barnens plats, där deras initiativ och lust ska få styra. Det framträder hur lärarna ändrade sin uppfattning kring att bedriva undervisning utomhus då fokus lades mot att utforma klassrum i uterummet. När lärare ges möjlighet till material och anpassad miljö ökade medvetenheten kring undervisning även i uterummet (ibid). Även om medvetenheten till viss del ökar, visar forskning att det fortfarande finns lärare som ser svårigheter med att ha material som de anser behövas för att undervisning utomhus ska kunna bedrivas (Maynard & Waters, 2007). Som förskollärare är det viktigt att se miljöns möjligheter, såväl inomhus som utomhus. Det är viktigt att barnen tillåts undersöka och experimentera med materialet (Schilhab & Lindvall, 2019).

Undervisningsmiljön är det fysiska rum och den miljö barnet möter varje dag på förskolan det är också i detta fysiska rum som förskolläraren planerar att genomföra sin undervisning i. Miljön är beroende av material och andra faktorer, till exempel förskollärarens förhållningssätt till barnets kompetens och förskollärarens pedagogiska grundsyn. Beroende på hur förskolläraren väljer att utforma undervisningsmiljön med tillhörande material kan den främja och stötta lärandet hos barnet. Miljön och valet av material kan också försvåra och motverka lärandet hos vissa barn. I planerandet av undervisningen i utemiljön är det viktigt att den undervisande förskolläraren förhåller sig till didaktiken. De didaktiska frågorna som blir aktuella att ställa sig inför planeringen av undervisningen utomhus blir: *Var, Vad, Hur? och För Vem?* De didaktiska frågorna hjälper förskolläraren att belysa innehållet i den planerade undervisningen (Pihlgren, 2017).

2.7. Teoretisk utgångspunkt

Studiens teoretiska utgångspunkt är det sociokulturella perspektivet för lärande och utveckling. Författarna har valt att utgå ifrån specifika delar i det sociokulturella perspektivet dessa kommer att presenteras nedan.

Författarnas uppfattning likt Strandberg (2009) och Säljö (2015) är att kulturen och miljön som skapas för och omkring barnen påverkas av förskollärares förhållningssätt. Det sociokulturella perspektivet kommer också framträda i författarnas agerande vid de semistrukturerade intervjuerna. Det sociala mötet och interaktionen kommer vara av betydelse för det insamlade materialet. Enligt det sociokulturella perspektivet är inte lärande baserat på kognitiva stadier utan det är i den kultur och miljö barnet vistas i som erbjuder möjligheter till lärande och utveckling. Kunskap och kompetens hör inte till individens fysiska ålder. Det är alltså inte enbart vad som finns i varje individs hjärna som leder till utveckling. Säljö (2015) skriver om den proximala utvecklingszonen som innebär möjlig utveckling för individen i samspel med en annan individ. Både vuxna och barns kunskapsutveckling kan ses utifrån den proximala utvecklingszonen. När vi tar del av varandras kunskaper och erfarenheter möjliggörs vidare lärande och utveckling. Lärarens roll är betydande för att skapa ett sammanhang för barnen, här tillskrivs språkets betydelse som ett viktigt verktyg.

Utgångspunkten i det sociokulturella perspektivet är att se varje individ som en biologisk, social och kulturell varelse, när det sker en samverkan mellan dessa tre faktorer möjliggörs lärande och utveckling hos varje individ. Den miljön och vad förskolläraren erbjuder barnen blir avgörande för att lärande och utveckling ska kunna ske. Ska barnen till exempel undervisas i tekniken att gräva behöver miljön mediera att grävande tillåts, till exempel med en spade i en sandlåda utomhus. Redskap, språk, och tecken kan mediera någonting för att underlätta vår handling (Strandberg, 2009; Säljö, 2015).

Kommunikation och interaktion lyfts som viktiga faktorer inom det sociokulturella perspektivet. Kommunikationen och interaktionen tillskrivs också en betydelse för att lärande och utveckling ska ske. Språket skrivs fram som nyckeln till kunskapsutvecklingen. Genom det talade språket, kroppsspråket samt skriftspråket möjliggörs för individer att ingå i ett socialt och kulturellt sammanhang. För att språk ska kunna uppstå behöver människor kommunicera med varandra. Om individen ska få en chans till att utvecklas intellektuellt behöver omvärlden, andra människor, miljön och kulturen erbjuda möjligheter som möjliggör utvecklingen. Genom dessa möjligheter kan individen utveckla sitt språk och språket kan utvecklas med individen (Strandberg, 2009).

Förskollärares kompetens gällande anpassning av miljön och materialet kan underlätta för individen att ta till sig ny kunskap. Inom det sociokulturella perspektivet används begreppet artefakt, vilket innebär verktyg skapat av människan. Till exempel miniräknare, penna, linjal och klossar. När förskolläraren anpassar valet av artefakter i

den planerade undervisningen kan artefakter enligt det sociokulturella perspektivet främja lärande och utveckling (Strandberg, 2009).

3. Metod

Under följande rubriker redogör författarna för metodvalen i studien. Det finns också en redogörelse för hur litteratursökningen genomfördes, samt de urval som gjorts i studien och även forskningsetiska överväganden presenteras.

3.1. Litteratursökning

Författarna sökte efter relevant tidigare forskning på sökbaserna Summon och Eric. Sökorden som användes var: *förskollärare, utomhus, undervisning, utomhusundervisning, utomhuspedagogik, förskollärares förhållningssätt samt lek, förskola och material*. Då antalet sökträffar inom undervisning utomhus i förskolan inte gav författarna tillräckligt med underlag valde författarna att utöka sökningarna till engelska begrepp och på så sätt gavs sökträffar på engelska. Med hjälp av internationell forskning från flera olika delar av världen skapades en bra plattform för studien att ta sin utgångspunkt i. Den tidigare forskning som författarna valde att stödja studien emot skulle ha god tillförlitlighet och därför valde författarna att använda avgränsningen ”peer review”. Kurslitteratur samt andra relevanta källor inhämtades genom inspiration från andra examensarbeten, sökningar i bibliotekets katalog samt från andra terminer.

3.2. Val av forskningsansats

Författarna valde att utgå från en kvalitativ forskningsansats med semistrukturerade intervjuer som datainsamlingsmetod. En kvalitativ forskningsansats förknippas med småskaliga forskningsstudier där forskaren försöker finna svar på bland annat attityder och respondenters syn på något. Till skillnad från en kvantitativ forskningsansats som förknippas med att finna mönster och föra statistik i storskalig skala för att dra slutsatser i exakta kunskaper (Denscombe, 2018). Stukát (2011) skriver om kvantitativ forskningsansats, där forskaren samlar in en stor mängd fakta för att senare analysera dem i syftet att finna mönster och dra generella slutsatser som gäller för en stor del av befolkningen. Studiens syfte var inte att dra generella slutsatser och tala om att något är på ett visst sätt, utan författarna ville precis som det framgår i syftet, få syn på förskollärares tankar kring sitt förhållningssätt till planerad undervisning utomhus och om det fanns faktorer som påverkade detta, till exempel materialet och miljön.

3.3. Semistrukturerade intervjuer

Resultatet i studien utgörs av insamlat material ifrån semistrukturerade intervjuer. I småskaliga forskningsprojekt brukar semistrukturerade intervjuer vara att föredra, då de undersöker attityder och frågor i detalj. Formen för semistrukturerad intervju är att det ska finnas en lista över ämnen som ska behandlas samt färdiga frågor (Bilaga 2). Dock ska det finnas möjlighet för respondenten att kunna utveckla sina idéer och synpunkter under intervjuens gång (Denscombe, 2018; Stukát, 2011). Författarnas förhoppning var att samspelet och interaktionen som uppstod mellan författare och respondenter skulle gynna informationsinsamling så att den gick på djupet för ett tillförlitligt resultat. Denscombe (2018) skriver vidare om semistrukturerade intervjuer där det är intervjuarens uppgift att vara flexibel när det gäller strukturen för de olika ämnen som intervjun ska innefatta. Stukát (2011) skriver att det gäller för intervjuaren att inta ett förhållningssätt som ger respondenten möjlighet att utveckla sina tankar och uppfattningar kring studiens problemområde. I planeringen av de semistrukturerade intervjuerna strävade författarna efter att forma öppna frågor som gav respondenterna möjlighet att utveckla sina tankar som på så sätt gav studiens författare ett brett underlag för fortsatt analys. Det som dock kan bli problematiskt är att det insamlade materialet från de semistrukturerade intervjuerna riskerar att bli för omfattande att tolka vilket gör att det kan bli svårt att jämföra. I en semistrukturerad intervju finns möjligheter för intervjuaren att ställa följdfrågor så som; Kan du berätta mer? Hur menar du när du säger...? Detta såg författarna som en tillfredställande metod för att det skulle bli ett djup i det insamlade materialet.

3.4. Urval

För att studien skulle få ett rättvist resultat gjorde författarna ett väl genomtänkt val av respondenter. Styrdokumenten skriver fram förskollärares ansvar för undervisningen i förskolan och därför valde författarna att utföra studien med legitimerade förskollärare som respondenter, författarna gjorde ett subjektivt urval. Med detta menas att respondenter som hade relevans och något att tillföra i studien blev tillfrågade om deltagande. Genom sin yrkesroll hade de med största sannolikhet erfarenhet om och i ämnet. I urvalet skulle det vara möjligt att producera träffsäkra resultat (Denscombe, 2018). Studiens författare genomförde fem semistrukturerade intervjuer. Respondenterna i studien är alla legitimerade förskollärare och har olika lång erfarenhet av att arbeta som förskollärare i förskolans verksamhet. Förskollärarna som deltog i studien arbetade i

barngrupper där åldrarna varierade. Detta fann författarna relevant för att få ett bredare perspektiv med utgångspunkt i forskningsfrågorna. På grund av resekostnader samt tidsaspekten valde författarna att genomföra de semistrukturerade intervjuerna i det geografiska närområdet för deras hemvist. Denscombe (2018) skriver om just resekostnader och tiden som aspekter forskaren bör ta i beaktande i urvalet. Dock ansåg författarna att det var betydande för studien att alla fem respondenter inte skulle komma från samma kommun eller samma arbetsplats detta på grund av kulturella skillnader och att en samsyn på begreppet undervisning och förhållningssätt kunde finnas.

Författarnas urval gav studien tillförlitlighet då det är alla legitimerade förskollärares ansvar att bedriva undervisning oavsett pedagogisk inriktning. Med anledning av detta ansåg författarna inte att det fanns grund till att söka upp enbart förskolor med utomhuspedagogiskinriktning, utan det var relevant att söka svar på studiens frågeställningar utan förutbestämd pedagogisk inriktning med utgångspunkt i läroplanen för förskolan.

3.5. Pilotstudie

Innan genomförandet av de fem semistrukturerade intervjuerna genomfördes en pilotstudie. Detta i syfte att kontrollera frågornas kvalitet och träffsäkerhet gentemot studiens frågeställningar och syfte. Genom att genomföra en pilotstudie kunde författarna även få en uppskattning över tidsåtgången för en intervju (Denscombe, 2018; Holme & Solvang, 1997). Upplevelsen efter utförd pilotstudie var att den gav författarna möjlighet att träna sig i rollen som intervjuare för att säkerhetsställa kvalitén redan i den första semistrukturerade intervjun. Vilket styrks av Holme och Solvang (1997) som skriver om hur intervjuer kan se olika ut på grund av de kunskaper och erfarenheter intervjuaren har.

3.6. Genomförande

Ett informationsbrev skickades ut till rektorerna på de berörda förskolorna för att på så sätt få kontakt med legitimerade förskollärare. Löfdahl (2014) skriver om betydelsen av att alltid informera rektorerna på de berörda förskolorna där en vill genomföra sin studie innan respondenterna kontaktas. Författarna fick medgivande från fem förskollärare att de ville delta som respondenter i studien. När respondenterna givit sitt medgivande för medverkan i studien skickades ett missivbrev med tillhörande samtyckesblankett ut (Bilaga 1). Respondenterna informerade om deras rättigheter utifrån de forskningsetiska

ställningstagandena från Vetenskapsrådet. I missivbrevet skrevs det även fram den förväntade tidsåtgången för de semistrukturerade intervjuerna. Därefter bestämdes tid och plats för de semistrukturerade intervjuerna. Precis som Löfdahl (2014) skriver bör missivbrevet innehålla en kort bakgrund och ge respondenten den information som behövs för att kunna ta ställning om hen vill delta i studien eller ej.

Författarna genomförde de semistrukturerade intervjuerna tillsammans med en respondent åt gången. Miljön för intervjuerna var utomhus på respondenternas arbetsplats. Författarna ville att respondenterna skulle känna sig trygga under intervjuerna därav valet av plats. Med anledning av studiens ämnesområde ansåg författarna att det var relevant att genomföra de semistrukturerade intervjuerna utomhus för att på så sätt komma nära ämnesområdet. På grund av Covid-19 och ur smittorisksynpunkt genomfördes intervjuerna på ett smittsäkert sätt utomhus på respondenternas arbetsplatser. Då intervjuerna genomfördes tillsammans ville författarna att deras olika sätt som individer och olika erfarenheter skulle gynna insamlandet då författarna kunde registrera olika perspektiv i respondenternas svar, ansiktsuttryck och kroppsspråk. Detta ansåg författarna skulle gynna insamlingen av materialet. Detta styrks av Stukát (2011) som skriver att två intervjuare kan möjliggöra för att upptäcka mer under intervjuerna. Han menar att intervjuerna kan ha olika fokus och på så sätt uppfatta olika saker. I intervjuerna var författarnas fokus givetvis detsamma. En av författarna intervjuade och den andra författaren antecknade respondentens svar. Författarna turades om med dessa arbetsuppgifter vid de olika intervjuerna. Författarna är två olika individer med olika erfarenheter som gör att författarna möter världen olika och därför ansågs det positivt att bägge fick prova de olika rollerna vid intervjuerna. Denna metod ansåg författarna var gynnsam vid framskrivandet av resultatet.

3.7. Bearbetning och analys

Det insamlade materialet granskades för att studiens författare skulle kunna urskilja mönster och gavs på så sätt möjlighet att kategorisera svaren, detta för att kunna återkoppla till det övergripande syftet med studien och dess frågeställningar. Intervjufrågorna var bearbetade på så sätt att de utgick från studiens tre frågeställningar. Det insamlade materialet kategoriserades därför efter studiens frågeställningar. Detta utgjorde grunden för kategoriseringen. När det insamlade materialet hade kategoriserats i tre kategorier kunde författarna urskilja nya tydliga mönster i de kategorierna och då skapade författarna underrubriker för att tydligare presentera resultatet. På så sätt kunde

författarna urskilja mönster som gick att sammanställa i ett resultat för vidare analys. När författarna kategoriserat och presenterat resultatet analyserades det utifrån det sociokulturella perspektivet där författarna utgår ifrån perspektiven kultur, miljö, kommunikation, interaktion, material och artefakter. Det sociokulturella perspektivet togs också i beaktande vid utförandet av de semistrukturerade intervjuerna. Författarna valde att göra en deduktiv analys av resultatet. För att respondenten skulle känna sig så bekväm som möjligt i situationen lät författarna denne sätta sig först för att sedan kunna inta en placering som möjliggjorde interaktion där ögonkontakt mellan respondent och författare möjliggjordes (Denscombe, 2018). Både kategoriseringen av resultatet och framskrivningen av analysen har tagit sin utgångspunkt i studiens teoretiska utgångspunkt samt studiens tre frågeställningar.

Med anledning av att intervjuerna skedde utomhus såg författarna inte ljudupptagning som ett bra redskap för att samla material. Om något oförutsett ljud uppstod kunde respondenternas svar gå förlorade, detta gjorde att författarna valde att anteckna respondentens svar. En annan aspekt av att anteckningar utfördes istället för ljudupptagning var att studiens två författare inte ville att respondenten skulle uppleva att hen hamnade i underläge. Genom att utföra anteckningar ansåg författarna att maktperspektivet suddades ut. Genom att en av författarna förde intervjun framåt och en skrev var förhoppningen att respondenterna skulle känna sig bekväma i att bli intervjuade. Enligt Denscombe (2018) kan ljudupptagning ibland uppfattas som att det sätter press på respondenten vilket författarna inte ville bidra till. Alla respondenter i studien var nya individer för författarna. Författarna valde att koda av respondenternas identitet genom att benämna dem som förskollärare A, B, C, D och E. Författarna valde att benämna förskollärarna som respondenter när samtliga förskollärarna talade om samma sak i presentationen av resultatet. För att resultatet skulle kunna svara på forskningsfrågorna valde författarna att fråga respondenterna hur de förklarade begreppet undervisning. Detta var relevant att ta reda på för att studiens resultat skulle kunna synliggöra hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt till planerad undervisning utomhus.

3.7. Etiska överväganden

Studien utgick från Vetenskapsrådets fyra forskningsetiska principer som gäller vid forskning. Detta för att berörda respondenter inte skulle komma till skada vare sig psykiskt eller fysiskt. De forskningsetiska principerna är informationskravet, samtyckeskravet, konfidentialitetskravet samt nyttjandekravet. Informationskravet

innebär att respondenterna i studien blev informerade om studiens syfte samt deras rättigheter som respondenter i studien (Vetenskapsrådet, 2017). Detta uppfylldes då författarna inför insamlandet av materialet kontaktade respondenterna i form av ett missivbrev (Bilaga 1) med tillhörande samtyckesblankett (Bilaga 1) för studien. I missivbrevet förklarades att deltagandet var frivilligt och deltagandet kunde avbrytas närsomhelst under studien. Samtyckeskravet innebär att respondenterna själva ägde rätten att bestämma över sitt deltagande i studien och att de när som helst kunde avbryta sin medverkan utan att det fick negativa konsekvenser för dem (Vetenskapsrådet, 2017). För att skydda respondenterna från att obehöriga ska ta del av personuppgifter och annan känslig information kodades det insamlade materialet av och förvarades av oss författare på ett sådant sätt att ingen obehörig kom åt informationen och på sätt uppfyllde författarna konfidentialitetskravet. Nyttjandekravet innebar att all information som respondenterna delade med sig av endast kom att användas i studiens syfte (ibid). Nyttjandekravet uppfylldes då informationen från respondenterna endast användes i studien.

3.8. Metodkritik

Författarna reflekterade över om en så kallad metodkombination hade gynnat studiens trovärdighet. Med metodkombination menas att forskaren använder olika metoder för att samla in material för studiens resultat. Observationer hade kunnat visa hur förskollärarna faktiskt gjorde vid utevistelsen medan intervjuer hade beskrivit hur de talade om att de förhåller sig till planerad undervisning utomhus. Författarna till denna studie valde att inte genomföra en så kallad metodkombination dels på grund av syftet med studien och tidsåtgången. Examensarbetet skrevs fram under en begränsad tid och Denscombe (2018) skriver att tidsåtgången till metodkombination är en av nackdelarna med datainsamlingsmetoden. Om observationerna hade visat ett annat resultat än det som respondenterna talade om vid intervjuerna hade författarna tvingats ta ställning till vilket resultat som var mest trovärdigt eller utvidga forskningen vilket hade krävt mer tid (ibid).

Antalet deltagande respondenter i studien var det antal som författarna avsåg lämpligt för omfattningen av studien. Däremot förekom oförutsedda bortfall från förskollärare som inte besvarade informationsbrevet, trots medgivande från rektor. Det förekom att respondenter som tagit del av informationsbrev samt skrivit under samtyckesblankett valde att avbryta sin medverkan i studien, detta utifrån respondenternas rättigheter med utgångspunkt i Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Författarna ansåg att dessa

bortfall inte påverkade studiens resultat men tidsåtgången att finna respondenter blev mer omfattande.

Inför valet av metod för att samla in material till denna studie diskuterade författarna eventuella nackdelar med att använda ljudupptagning. Nackdelarna författarna ansåg ljudupptagning hade i detta syfte var att inspelningen kunde störas av diverse ljud då intervjuerna skedde utomhus samt tidsåtgången vid transkriberingen av en ljudinspelad intervju. Med anledning av Covid -19 ville författarna inte för egen del eller för respondenterna i studien utsätta varandra för eventuell smittorisk. Det personliga mötet, interaktionen och miljön runt omkring intervjun ansåg författarna vara mer betydelsefull än att spela in intervjuerna. På grund av nackdelarna författarna kom fram till att ljudinspelning innebar utomhus skulle författarna behöva genomföra intervjuerna digitalt. Dock skriver Denscombe (2018) att en intervju genomförd över nätet har samma trovärdighet som en intervju som är genomförd ansikte mot ansikte.

Författarna har kritiskt reflekterat över valet av plats för de semistrukturerade intervjuerna. Om de semistrukturerade intervjuerna hade genomförts inomhus tror författarna att respondenternas svar hade varit svåra att tillämpa för en djupare bild av verkligheten. På grund av att materialet samlades in utomhus gavs respondenter och författare en möjlighet att tillsammans dela bilden av det de beskrev och berättade.

Eftersom intervjuerna genomfördes utomhus fanns det en möjlighet att respondenterna blev störda av diverse ljud så som trafik och barn. Det innebar en eventuell risk att respondenterna riktade uppmärksamhet mot något annat än intervjun. Detta är inget som författarna märkte av och det är ingenting som respondenterna uttryckt till författarna. Detta är heller ingenting som författarna frågade respondenterna om. Författarna har reflekterat över om strukturerad intervju istället för semistrukturerad intervju hade påverkat utgångsläget. Då en semistrukturerad intervju gav författarna en möjlighet att ta hänsyn till plats, ljud och andra faktorer som kunde påverkat ansåg författarna att denna intervjuform var att föredra. En strukturerad intervju hade antagligen varit mer beroende av en annan plats för genomförandet till exempel där en plats där ljud eller andra faktorer riskerar att påverka författare eller respondenter.

När pilotstudien utfördes valde författarna att prova studiens valda metod för semistrukturerade intervjuer. En av författarna antecknade svaren från intervjun på datorn och den andra ställde frågorna. Författarna ansåg att denna metod fungerade väl då

respondenternas svar samt intervjuarens tilläggsfrågor hanns med att antecknas. I pilotstudien ville författarna försäkra sig om att allt material fanns med. Respondenten gavs möjlighet att läsa igenom anteckningarna och försäkrade då att författarna fått med allt hen delgett under intervjun. Efter pilotstudien fick författarna bekräftat att vald metod var väl fungerande.

4. Resultat och analys

Resultatet är kategoriserat efter tre huvudrubriker, under huvudrubrikerna följer underrubriker där författarna har valt att presentera specifika faktorer som framträder i respondenternas svar. Dessa rubriker svarar på författarnas forskningsfrågor. Resultatet följs av en analys av författarna. Analysen är skriven med utgångspunkt i det sociokulturella perspektivet där författarna valt att utgå ifrån perspektiven kultur, miljö, kommunikation, interaktion, material och artefakter.

4.1. Undervisning

Alla fem respondenterna i studien använder begreppet lärande för att beskriva vad undervisning är för dem. Därefter skiljer sig respondenternas fortsatta beskrivning av begreppet undervisning. Förskollärare A anser att undervisning är lärande och hens förklaring av begreppet stannar vid den förklaringen. Förskollärare B benämner utöver lärande att undervisning handlar om trygghet och omsorg. Förskollärare C och D benämner vikten av att undervisning ska vara lustfyllt och lekfullt samt utgå ifrån läroplanen. Förskollärare E talar om att undervisning är spontant och planerat och att undervisning är något som sker i ett projekt kopplat till observationer och reflektioner.

Förskollärare D: "Lustfyllt, lek och lärande. Men grunden vilar på läroplanen som då går vidare mot utveckling och lärande."

Förskollärare E: "Det ska ju vara planerat men kanske också ske spontant."

Samtliga respondenter uttrycker att de tycker det är positivt att bedriva planerad undervisning utomhus. Förskollärare A, B och E nämner att den planerade undervisning utomhus innehåller lärande kring ett specifikt innehåll kopplat till naturvetenskap. Förskollärare C och D talar om att deras planerade undervisning utomhus har olika syften från gång till gång, då de talar om att deras planerade aktiviteter har grund i läroplanen. Förskollärare B talar om temainriktat projekt, hen anser att temat planeras och utförs både inomhus och utomhus.

Förskollärare A: "Vi hämtar pinnar i skogen och gör spindlar där inne."

Förskollärare C nämner fördelar med att undervisa utomhus. Hen uttrycker en positivitet gällande barns hälsa och välbefinnande i att få delta i planerade undervisningssituationer utomhus.

Förskollärare C: ”Jag ser bara det som positivt. Vi har friskare och rörligare barn. Barn lär sig att ta hand om naturen och är väldigt nyfikna i vår undervisning.”

4.1.1. Utomhuspedagogik som undervisningsmetod

Respondenternas olika kunskaper i utomhuspedagogiken och vad det innebär framträder i materialet från intervjuerna. Alla respondenter i studien anser sig ha kunskap i vad utomhuspedagogiken som undervisningsmetod innebär. Förskollärare B uttrycker att hen anser att pedagogiken är densamma inne som ute. Hen talar om att allt lärande sker i en kontext och det situerade lärandet framträder. Förskollärare E talar om att det de gör inomhus kan de göra utomhus. Hen menar att utegården ska vara anpassad för att de ska kunna bedriva sina planerade aktiviteter utomhus kopplat till projektet de har i verksamheten. Det är lika betydelsefullt enligt förskollärare B att följa barnens intresse, både inomhus och utomhus. Utemiljön möjliggör till exempel för lärande om och i naturen anser Förskollärare B. Förskollärare D beskriver en situation där hen uppmärksammat att barnen visat intresse för en snigel på gården. Hen talar om att denna upptäckt ledde till en undervisningssituation i den, enligt förskolläraren, rätta miljön för snigeln.

Förskollärare D: ”När vi är ute tar vi tillvara på det som finns till exempel sniglar. Ett barn ser en snigel och då samlas barnen runt den och vi samtalar om den.”

Förskollärare A och förskollärare C svarar att de kopplar ett lärande om naturen i naturen när de tänker på utomhuspedagogik som en undervisningsmetod. Vidare uttrycker de att barnen i naturen ges möjlighet att lära sig att värna om den. Naturvetenskapliga aspekter framträder i utomhusundervisningen som respondenterna talar om.

Förskollärare C: ”Genom direktupplevelser i naturen skapar vi också en möjlighet att utveckla ett varsamt förhållningssätt för natur och miljö.”

Tre av de fem respondenterna uttrycker att de önskar mer kunskap i att bedriva undervisning utomhus utifrån utomhuspedagogikens principer. En av dessa tre uttrycker att det är för sin egen skull hen vill ha mer kunskap, hen tror att detta kan öka motivationen till att bedriva planerad undervisning utomhus. De två andra som talar om att de önskar mer kunskap i att undervisa utifrån utomhuspedagogiken talar i termer som att det ska gynna barnen.

Förskollärare A: ”Jag önskar mer utbildning. Jag tror att det är bra för barnen att uppleva och ger mig en kick i att tänka annorlunda. De är mer fria ute och jag vill skapa upptäckarglädje.”

De andra två anser sig ha kompetens nog i att undervisa med ett förhållningsätt grundat i utomhuspedagogikens principer. De nämner bland annat kunskapen de erhållit från förskolläraryrket på Högskolan Kristianstad samt deras personliga intresse för utomhusmiljön.

Förskollärare B: ”Ja kunskapen från HKR hjälper. Det jag lärde mig på min utbildning ger mig inspiration på mitt jobb idag.”

4.1.2. Analys

I resultatet framträder förskollärarnas olika definitioner av undervisningsbegreppet. Författarna ser en relevant koppling till begreppsdefinitionerna gjorda av förskollärarna till förhållningssättet de talar om att de intar vid planerade undervisning utomhus. Kunskaperna respondenterna uttrycker sig sakna gällande utomhuspedagogik som en undervisningsmetod finner författarna vara en kulturell faktor på respondenternas arbetsplatser. Det är i miljön och kulturen det skapas förutsättningar för förskollärarens förhållningssätt. Resultatet visar att det är förskollärarna som skapar kulturen för vidare förståelse för undervisningsmetoden och det ligger i deras ansvar att ta till sig ny forskning och kompetens kring fenomenet.

Resultatet visar att begreppsdefinitionen av begreppet undervisning påverkas av den kultur som arbetsplatserna säger sig ha kring att bedriva planerad undervisning. På det sättet förklarar förskolläraren begreppet visar resultatet hur intentionerna till att bedriva planerad undervisning framträder. När författarna analyserar resultatet i studien utifrån studiens teoretiska utgångspunkt blir det synligt hur barns lärande och utveckling påverkas av förskollärarnas miljöskapande. Detta framträder då respondenterna talar om och kring miljöernas betydelse för att barn ska bibehålla sitt intresse i den undervisning förskolläraren arrangerar. Resultatet kan också kopplas till vad förskollärarnas arbetsmiljö och kulturen på arbetsplatsen gör för och med förskolläraren. Resultatet visar att det är kulturen och miljön på arbetsplatsen som blir avgörande för hur förskolläraren definierar begreppet undervisning och vad förskolläraren har för möjligheter för att kunna bedriva planerad undervisning.

4.2. Förhållningssätt

Samtliga respondenter i studien svarar att de innehar samma förhållningssätt till att planera undervisning inomhus som utomhus. Samtidigt som respondenterna uttrycker att

det finns fler faktorer utomhus som påverkar om deras planerade undervisning blir av eller ej.

Förskollärare E: ”Arbetslaget har som mål att planera för en undervisningssituation utomhus men det är inte alltid det blir som vi tänkt. Ibland vill barnen leka fritt och vem är vi att stoppa det. Det är viktigt för oss också.”

Förskollärare A: ”Inget annorlunda tänk från inomhus. Precis samma tänk som inomhus.”

Fyra av fem respondenter påpekar vikten av att arbeta med målstyrda processer utomhus där deras förhållningssätt innebär att vara en delaktig och en medforskande förskollärare. Det framkommer hos två förskollärare att det är lättare att fånga barnens intresse och bibehålla intresset vid planerad undervisning utomhus, där förhållningssättet hos förskollärarna innebär att vara härvarande och närvarande. Begreppen härvarande och närvarande framkommer hos en av respondenternas svar och hen anser att begreppen har stor betydelse inom det sociokulturella perspektivet på barns lärande. Förskollärare C benämner att de begreppen, för henne, innebär att vara en medforskande pedagog.

Förskollärare C: ”Vi utgår ifrån den sociokulturella teorin där vi har fokus mot interaktion och språk. Det är viktigt att jag tänker på hur jag pratar med barnen och att jag använder rätt ord. Jag som pedagog ska vara närvarande och härvarande. Jag ser mig inneha samma förhållningssätt när jag planerar undervisning inomhus och utomhus.”

Förskollärare B menar att förhållningssättet i att vara en närvarande förskollärare blir mer utmanat vid utevistelse. Förskollärare B talar om att förhållningssättet där hen behöver inta en ledarroll blir mer utmanat vid utevistelsen. Förskollärare B påpekar att hen ställs inför större utmaningar att bibehålla förhållningssättet hen anser ha.

Förskollärare B: ”Det spontana lärandet blir mer förekommande utomhus för mig. Det är svårt att vara närvarande för alla barnen när vi kommer ut, det finns så mycket olika grejer barnen blir intresserade av när vi går ut. Till exempel en vattenpöl.”

Förskollärare A och B påpekar vikten av att planera undervisning utomhus, samtidigt som det framkommer att de lägger mer vikt vid planeringen av undervisning inomhus. De finner det lättare att planera för den undervisningen för att de anser att deras förhållningssätt utomhus inte är så uppskattat av alla barn. Det framkommer i det insamlade materialet att åldersgruppen på barnen kan avgöra hur förskollärarna anser sig bibehålla sitt förhållningssätt i att vara en närvarande och medforskande förskollärare.

Förskollärare B: ”Småbarn är jag mer närvarande med och behöver vara nära de yngre barnen. De behöver mer stötning. En olycka sker så lätt. Det handlar om säkerhet. Min uppfattning att de äldre barnen behöver få leka mer fritt utan att jag är där hela tiden.”

I två av fem intervjuer framkommer det att förskollärarnas förhållningssätt påverkas av deras tidigare erfarenheter av att vistas utomhus. Förskollärarna talar om att vad de upplevt påverkar hur de agerar och hur deras förhållningssätt till att vara utomhus kan påverka barngruppen. Förskollärare C talar om att hans goda erfarenheter framträder i hans förhållningssätt och förskollärare A menar att tycker hen det är roligt att vara utomhus speglas det i hans förhållningssätt.

Förskollärare A: "Erfarenheter från mig som lärare kan påverka om vi tycker det är kul eller ej."

Förskollärare E talar om att hans förhållningssätt påverkas av den aktuella forskningen hen tar till sig i sin profession.

Förskollärare E: "Ambitionen finns för att jag ska undervisa utomhus för det säger forskningen. Barnen mår bättre av att vara ute."

4.2.1. Analys

Fyra av fem respondenter i studien uttrycker betydelsen av att vara en närvarande och medforskande pedagog vid utevistelsen. Här dras paralleller till kommunikation och interaktion utifrån det sociokulturella perspektivet. Resultatet visar att det finns en koppling i att en medforskande pedagog interagerar med barnen. För att interaktion ska ske krävs det att förskolläraren befinner sig där barnen är. När dessa situationer uppstår spelar kommunikationen också en stor roll.

Utifrån studiens teoretiska utgångspunkt är det av värde att se varje individ som en biologisk, kulturell och social varelse. Resultatet tyder på att när en fungerande interaktion mellan förskollärare och barn uppstår möjliggörs förskollärarens möjlighet att se varje individ som just detta. Ett förhållningssätt som innehåller dessa viktiga aspekter utifrån det sociokulturella perspektivet kopplar författarna till att vara en medforskande pedagog. I resultatet framträder hur en respondent påpekar vikten av att vara en närvarande och härvarande pedagog. Enligt det teoretiska perspektivet är detta av betydelse då språket, kommunikation och interaktion är en grund i att inta ett förhållningssätt utifrån det sociokulturella perspektivet. I resultatet framkommer det hur respondenterna talar om sina tidigare erfarenheter i att vara utomhus. Detta påverkar deras förhållningssätt och hur de agerar vid utevistelse. Här visar resultatet på en relevant koppling till den proximala utvecklingszonen som det sociokulturella perspektivet skriver fram. Det handlar om att lära av varandra och att den med mer erfarenhet och kunskap driver lärandet i gruppen framåt. Detta för att möjliggöra utveckling i den proximala

utvecklingszonen, som till exempel kan beröra undervisning utomhus och utomhuspedagogik som undervisningsmetod.

4.3. Olika faktorerers påverkan

I empirin framträder olika faktorer som förskollärarna uttrycker påverkar deras intention att planera för undervisning utomhus. Dessa faktorer presenteras i följande avsnitt.

4.3.1. Miljö

Samtliga respondenter i studien säger att det är positivt att vara utomhus. Förskollärare E uttrycker att när hen och barngruppen är ute har barnen en större yta att röra sig på och det finns inte samma gränser och begränsningar som inomhus. Detta enligt förskollärare E gynnar barns lärande och utveckling. Respondenterna uttrycker att utomhus kan barnen röra sig på ett annat sätt och ytorna möjliggör att det finns utrymme för fri lek, spontan undervisning och eget utforskande.

Förskollärare E: ”Jag är duktigare på att använda den faktiska miljön utomhus samt ta tillvara på stunderna som sker utomhus.”

Förskollärare A och C uttrycker hur miljön främjar sociala lekar och påverkar barnen positivt ur ett hälsoperspektiv. Det är den typen av planerade aktiviteter de säger sig planera för ute och inte undervisning riktat mot specifika ämnen.

Förskollärare A: ”Min uppfattning är att utemiljön är en bra miljö att träna sociala lekar.”

Förskollärare B, D och E menar att utemiljön de har skapar möjlighet för planerad undervisning men samtidigt ser de vikten av att låta barnen leka fritt vilket tar över deras intention till att utföra den planerade undervisningen.

Förskollärare D: ”Jag kan ha planerat för undervisning ute men när vi kommer ut vill barnen göra något annat.”

4.3.2. Material

Författarna har i det insamlade materialet fått syn på hur respondenterna talar om materialet som faktor för den planerade undervisningen utomhus. Samtliga respondenter i studien talar om naturmaterial som en tillgång för deras undervisning utomhus. Samt att detta material används inomhus för skapande. Förskollärare C och E talar om vikten av att kunna plocka med material inomhus till utemiljön. På deras arbetsplatser finns pennor, böcker, konstruktionsmaterialet plus-plus, samt pärlor i utemiljön på förskolan.

Förskollärare C och E talar om att detta ger dem möjlighet att bedriva spontan och planerad undervisning i deras utemiljö. Förskollärare D berättar att det finns en skrinna på hens arbetsplats och förskollärare E berättar att på hens arbetsplats finns det en färdig aktivitetslåda med olika material och artefakter som kan användas för att undervisa i olika ämnen då är ute med barngruppen.

Förskollärare D: ”Vi har förberett en skrinna som vi alltid har med när vi lämnar förskolans gård. Den innehåller, faktaböcker, lappar och web ägg, detta gör att vi kan undersöka det vi hittar i naturen.”

Förskollärare A och B talar om att de inte tillsätter material i utemiljön. De anser att det naturliga materialet samt det fasta material som finns på gården är tillräckligt för att barnen ska erbjudas ett lärande.

Förskollärare A: ”Jag tänker att materialet vi har utomhus är ganska bra. Uteleksaker, sandleksaker, gungor, tåg, balansgång och rutschkana. Men de små barnen utforskar själva i det naturliga materialet. Det är viktigt. Miljön vi har är bra för våra barn. Det kan alltid bli bättre men vi har det bra. Det skulle vara möjligt att undervisa i vår utemiljö till exempel jobba med vatten.”

Förskollärare E talar om att det inte är materialet som ska avgöra om undervisningen ska ske inomhus eller utomhus, hen säger att materialet ska vara inbjudande och inspirerande oavsett miljö.

Förskollärare E: ”Det vi gör inne kan vi även göra ute.”

4.3.3. Väder, ålder på barnen samt brist på personal

Tre av fem deltagande förskollärare talar om att det finns andra faktorer än miljö och material som kan påverka deras intention till att planera för undervisning utomhus. Förskollärare C och D talar om vädrets påverkan på främst de yngre barnens möjligheter till att få delta i planerad undervisning utomhus. De talar om att kyla och regn kan hindra dem från att spendera en längre tid utomhus. Det som framkommer i det insamlade materialet är att dessa förskollärare anser att den fria leken kalla vinterdagar tog mer plats ute än planerad undervisning.

Förskollärare C: ”På vintrarna är det mer problematik för de allra yngsta om det är många minusgrader så väljer vi att ha deras undervisning inomhus. Eftersom de inte kan röra sig lika mycket med alla kläder på samt att de blir nedkylda.”

Förskollärare D: ”Regnar det stannar vi inne med de små.”

Förskollärare B och E menar att personaltätheten kan vara något som påverkar deras intentioner att planera för undervisning utomhus. De talar om att när det är brist på personal är det lättare att låta barnen leka fritt utomhus på gården. Förskollärare B talar om att när det är brist på personal används tiden utomhus för att föra vidare information mellan kollegor istället för att planera undervisning samt bibehålla sitt förhållningsätt som medforskande.

Förskollärare B: "Utomhus är enda platsen då vi ges tillfälle att samtala med andra avdelningar med info. Finns ingen tid eller möjlighet inomhus."

4.3.4. Analys

När respondenterna talar om miljön och materialets betydelse för att bedriva planerad undervisning utomhus talar de om att dessa faktorer i relation till deras förhållningsätt är det dessa som skapar begränsningar eller ökar möjligheterna.

Miljön skapat av förskolläraren där anpassat material finns tillgänglig är avgörande för barnets lärande och utveckling. Artefakterna och naturmaterialet som respondenterna talar om kan på så sätt främja lärandet och utvecklingen. I resultatet framträder respondenternas vilja att bedriva undervisning i anpassad miljö. Till exempel då respondenterna talar om att skapa undervisningssituationer när barnen upptäckt snigeln eller att bedriva planerad undervisning om vatten kopplat till de vattenpölar som bildats på gården. Det framkommer i resultatet hur respondenterna och barngruppen använder lappar vid utevistelsen. Studiens författare anser att lapparna används som artefakter som respondenterna använder för att bedriva undervisning utomhus. Lapparna medierar möjligheten att upptäcka någonting i större skala. Resultatet visar att respondenterna har anpassat materialet och då främjas lärandet och utveckling hos barnet.

Resultatet visar på att det finns yttre faktorer som påverkar intentionen hos respondenterna att bedriva planerad undervisning. När respondenterna talar om brist på personal förvandlas miljön istället till ett rum där barnen tillåts upptäcka på egen hand. Studiens resultat visar att interaktionen mellan vuxen och barn inte finns representerat i samma utsträckning som när personalgruppen är intakt. Däremot är det tolkningsbart i resultatet att detta skapar möjligheter mellan barnen istället. Interaktionen och den proximala utvecklingszonen barnen emellan kan leda till att lärande och utveckling ändå kan ske. En respondent påpekar vikten av att vara utomhus, där sociala lekar kan ta stor plats. Det framträder i resultatet att dessa sociala lekar blir ett resultat av att barnen får upptäcka och utforska på egen hand. Resultatet visar att det är den aktuella miljön och

kulturen barnet befinner sig i som skapar möjligheter till fortsatt lärande och utveckling. Med den aktuella miljön och kulturen barnet befinner sig i anser författarna att material och förskollärares förhållningssätt blir betydande faktorer.

5. Diskussion

Diskussionen är strukturerad utifrån tre olika underrubriker med koppling till studiens tre frågeställningar.

5.1 Förskollärares kompetens

I resultatet framträder respondenternas definitioner av begreppet undervisning. Respondenterna i studien talar olika om begreppet men likt Eidevald et al (2018) framkommer det att undervisningen ska vara lekfull, omsorgsfull, spontan och planerad och följa läroplanens målområden. Författarna bedömer att respondenterna talar om undervisning ur ett positivt synsätt då dessa begrepp ska prägla förskolans verksamhet och att undervisningen ska stimulera och utmana barnen och ske spontant och planerat (Skolverket, 2018). Resultatet i studien pekar på att respondenterna är medvetna om sitt ansvar att bedriva undervisning detta utifrån professionens styrdokument (SFS 2010:800; Skolverket, 2018). Å ena sidan definierar respondenterna undervisningsbegreppet olika men å andra sidan använder respondenterna kända begrepp från förskolans styrdokument. Detta menar författarna visar på ett positivt synsätt gentemot undervisning i förskolan. Vår tolkning är att respondenterna på sina arbetsplatser har givits möjlighet att samtala, reflektera och diskutera undervisningsbegreppet som nu finns framskrivet i läroplanen.

Granberg (2000) skriver om den medforskande pedagogen som är av stor betydelse för att lärande och utveckling ska ske hos barnet. Samtidigt som Legget & Newman (2017), Legget & Ford (2013), Maynards & Waters (2007) och Waite (2011) forskning visar att när barn ges möjlighet till fri lek och de större ytor som utomhusmiljön erbjuder försvinner förskollärarnas medforskande förhållningssätt till att bli ett mer övervakande och distanstagande förhållningssätt till barnen. Precis som den tidigare forskningen säger visar studiens resultat ett mönster av olika förhållningssätt pedagoger intar vid utevistelse. Författarna drar paralleller mellan respondenternas erfarenheter om utevistelse med att de har ett större intresse för att dels vara utomhus tillsammans med barnen och där faktiskt bedriva undervisning utomhus där de intar ett medforskande förhållningssätt. Tidigare forskning visar att dessa fenomen hör samman. Nyhus Braute och Bang (1997) och Ericsson (2002) talar om att när en förskollärare har ett positivt förhållningssätt att vara utomhus ökar intentionen till att bedriva planerad undervisning utomhus. Vidare menar

de att förskollärarens positiva förhållningssätt till att vara utomhus ökar barnens möjligheter till att förstå och värna om sin omvärld. Författarna är medvetna om vikten av att både bedriva spontan och planerad undervisning utomhus. Det som författarna anser vara intressant att studera vidare med utgångspunkt hur förskollärarens positiva förhållningssätt i att vara utomhus även kan påverka intentionen att vara spontan i undervisningssituationer som uppstår.

Vidare framträder det i resultatet hur respondenterna fångar de spontana situationerna som barnen visar intresse för vid utevistelsen. I dessa situationer menar författarna att det är språket och interaktionen mellan vuxen och barn som blir avgörande för vad barnet ges möjlighet att upptäcka, erfara och hur hen bibehåller sitt intresse. Doverborg, Pramling och Pramling Samuelsson (2013) skriver om att innehållet i undervisningen behöver ramas in och när detta sker är kommunikation och interaktion mellan vuxen och barn avgörande. I liknande situationer är språket avgörande för att barnet ska få möjlighet att tala och tänka kring ett specifikt innehåll. I tolkning av respondentens svar kan paralleller mellan den tidigare forskningen och situationen som framkommer i resultatet att språk, kommunikation och interaktion har stor betydelse för att undervisning ska ske. Situationen i resultatet som visar på dessa paralleller är den då Förskollärare D uppmärksammar barnens visade intresse för en snigel. Förskollärare D talar då om att hen och barnen samtalar om snigeln. Här tolkar författarna att samtalet innehåller dels den så viktiga interaktionen, kommunikationen och att språket i denna situation blir en brygga mellan vuxen och barn. Förskollärare D visar i denna situation att hen är lyhörd och detta förhållningssätt kan enligt Doverborg, Pramling och Pramling Samuelsson (2013), Pramling Samuelsson och Carlsson (2014) och Strandberg (2009) gynna barns lärande och utveckling. Doverborg, et al (2013) skriver om det expansiva språket som innebär att den vuxne skapar möjligheter för barnen att utveckla ett språk utöver den specifika situationen. Det framkommer dock inte i resultatet att respondenten tar detta i beaktning i den spontana situationen. Med utgångspunkt i den tidigare forskningen benämns vikten av att använda det expansiva språket och hur betydelsefullt språket är. Här menar författarna att förskollärare behöver ha kunskap, kompetens och en medvetenhet hur det expansiva språket gynnar barns lärande och utveckling.

I det sociokulturella perspektivet benämns språket som ett verktyg för att främja lärande och utveckling (Strandberg, 2009). Det framträder i studiens resultat att Förskollärare C utgår ifrån det sociokulturella perspektivet där hen har fokus på interaktion och språk. Författarnas tolkning av detta är att denna respondent innehar kompetens gällande viktiga

perspektiv inom det sociokulturella perspektivet. I de situationer som respondenterna talar om att de är medforskande samt fångar det spontana som sker utomhus, utgår författarna ifrån att språket i dessa situationer har stor betydelse. I resultatet framkommer det hur spontan undervisning utomhus sker mer frekvent än den planerade undervisningen. I analysen av studiens resultat framkommer betydelsen av att respondenterna utgår ifrån Lpfö 18 där hen ansvarar för att varje barn utvecklar sin kommunikationsförmåga, sin förmåga till lek och lärande i varierande miljöer.

5.2 Materialet och miljöns påverkan för planerad undervisning vid utevistelse

I Hunter et al (2019), Legget och Newman (2017) och Maynards och Waters (2007) forskning framkommer det hur yttre faktorer så som material, miljön och väder påverkar intentionen till att bedriva undervisning utomhus. De menar att det krävs mer djupgående planering för att bedriva planerad undervisning utomhus. Samtidigt framträder det svar från respondenter i resultatet hur de upplever att det är mer spontan undervisning som sker utomhus. Precis som forskningen visar framträder det i studiens resultat att tillgången till materialet behöver vara lättillgängligt och anpassat till undervisningens syfte för att undervisningen ska ske. Å ena sidan talar några respondenter i studien om hur det tillsatta pedagogiska materialet och tillgången till det hjälper dem att kunna planera undervisning utomhus å andra sidan talar någon respondent att barnen lär och upptäcker i den naturliga miljön så som i sandlådan, vid gungan och i vattenpölen. Dock ser författarna ett samband mellan hur betydelsefullt materialet kan vara för att bedriva planerad undervisning då respondenterna talar om material de har förberett för att kunna genomföra planerad undervisning utomhus. Det materialet som respondenterna tillsammans med barnen talar om att de kan finna i naturen kan bidra till att bedriva spontana undervisningssituationer. Samma respondenter uttrycker att de har stor tillit till miljön och materialet som finns i den, vilket visar att de har stor tillit till barnets egen förmåga och barnets eget utforskande. Schilhab och Lindvall (2019) och Pihlgren (2017) menar att förskolläraren behöver se miljöns möjligheter där barnen tillåts att undersöka och experimentera med materialet som finns i miljön. I analysen av resultatet framkommer det att respondenternas tillit till miljön, materialet och barnets kompetens kan kopplas till det situerade lärandet. I studiens resultat framkommer betydelsen av att använda pedagogiskt material i den planerade undervisningen utomhus. Något som författarna anser vara relevant att diskutera är huruvida förskollärarna väljer att använda det tillsatta pedagogiska materialet i sin planerade undervisning eller om de använder naturens material. I analysen lyfts det

positiva med att fånga den spontana undervisningen utomhus där det naturliga materialet tar plats. Det som inte framgår i resultatet är om det finns en lika tydlig koppling mellan planerad undervisning och det tillsatta pedagogiska materialet. Läroplanen för förskolan (Skolverket, 2018) skriver fram miljön som en betydande faktor, där det är förskollärarens ansvar att ordna undervisningsmiljön så att varje barn ges möjlighet att delta. Resultatet visar på en relevant koppling till hur respondenterna talar om sitt förhållningsätt till planerad undervisning utomhus. Det blir viktigt att anpassa och ta vara på miljön för att varje barn ska kunna delta på sina villkor.

Respondenterna talar om att det för dem är betydande att barnen känner frihet vid utevistelsen där den fria leken ska få ta stor plats. En respondent talar om att barnen ges möjlighet till att utveckla sin sociala kompetens vid utevistelse. De stora ytorna och friheten respondenterna upplever att barnen känner när de kommer ut bidrar till att barnen får möjlighet att upptäcka på egen hand vilket gynnar deras sociala utveckling. I forskning framkommer det hur barn vid utevistelse intar nya roller och hur den sociala sammanhållningen i gruppen kan öka. De större ytorna utomhus bidrar också till att varje barn får möjlighet att lära och erfara på sitt sätt. Utomhus är det vanligt att känna mer frihet vilket kan leda till att den sociala kompetensen utvecklas (Björklund, 2016; Ericsson, 2004; Schilhab & Lindvall, 2019; Szczepanski & Andersson, 2015 & Szczepanski, 2019). På det sätt som respondenterna talar om socialkompetens och betydelsen av barnets eget upptäckande vid utevistelse har gjort att författarna reflekterat över sambandet mellan respondenternas svar och den tidigare forskningen gällande utomhuspedagogiken som metod och att se utemiljön som ett pedagogisk rum för att barnet ska få möjlighet att utveckla dessa viktiga kompetenser. Författarna menar att utomhuspedagogiken som metod i detta sammanhang bör ses som en undervisningsmetod med tillhörande didaktik för allt lärande kopplat till läroplanen för förskolan (Pihlgren, 2017).

Samtidigt som Björklund (2016), Ericsson (2004), Schilhab och Lindvall (2019), Szczepanski och Andersson (2015) och Szczepanski (2019) talar om de positiva effekterna av stora ytor och frihetskänslor uttrycker några respondenter i studien att de stora ytorna leder till att de upplever att det är svårare för dem att dels vara nära barnen, dels bibehålla barnens intresse inför den avsedda planerade undervisningen. Ingen av studiens valda litteratur tar upp denna aspekt. Denna studie visar på ett samband mellan de stora ytorna, respondenternas förhållningssätt och intentionen respondenterna har för att genomföra den planerade undervisningen ute. Respondenterna talar om att det kan ske

spontan undervisning istället. Ytorna ute medverkar till att respondenterna släpper sin tanke och låter barnen upptäcka själva. Ledarrollen som respondenterna talar om att de har, fräntas dem på grund av de stora ytorna och frihetskänslan som barnen enligt respondenterna känner utomhus.

5.3 Utomhuspedagogik

Björklund (2016) och Szczepanski (2013) skriver om utomhuspedagogiken som ett synsätt där det handlar om att lära sig om naturen men även om andra skolämnen. Att använda utomhuspedagogiken som en undervisningsmetod innebär det att undervisa växelvis mellan inomhus och utomhus. Analysen visar att respondenten behöver se utomhusmiljön som ett pedagogiskt rum, att lära och att erfara med sina sinnen blir i denna pedagogik framträdande metoder för att lärande och utveckling ska ske. Undervisningen ska ske i en inspirerande miljö där det blir möjligt för respondenten att stötta och utmana barnen. Förskolläraren ansvarar för att varje barn utvecklar sin förmåga till att lära i varierade miljöer (Skolverket, 2018). Analysen visar på att respondenterna behöver kunskap i utomhuspedagogik som en undervisningsmetod då tre respondenter uttrycker att de saknar kunskaper. Resultatet tyder på att respondenterna använder och talar om utomhuspedagogiken som ett ämne kopplat till naturvetenskap. Författarna tror att om respondenterna haft kompetens i att använda utomhuspedagogiken som en metod skulle det innebära att deras planerade undervisning utomhus hade haft olika ämnesinnehåll samt tagit en större plats i deras verksamhet. Respondenterna uttrycker att det är viktigt med undervisning utomhus trots detta tolkar respondenterna som osäkra vid tillvara tagandet av utemiljön och att bedriva planerad undervisning i den. Dahlgren och Szczepanski (2004) skriver fram att utemiljön bör ses som ett redskap för lärande inom utomhuspedagogiken. Författarna likt Szczepanski och Andersson (2015) och Szczepanski (2019) menar att när lärandet sker i form av upplevelser på en relevant plats för innehållet skapas möjligheter för barnet att närma sig sin omvärld. Detta menar författarna ställer krav på förskollärarna att bedriva undervisning utomhus såväl som inomhus med utgångspunkt i läroplanens alla målområden.

6. Slutsats

Respondenterna i studien talar om sitt förhållningsätt till planerad undervisning utomhus genom att de säger sig ha samma förhållningsätt till undervisning inomhus som utomhus. I resultatet framkommer det att de inte innehar samma förhållningssätt då de talar om att olika faktorer kan påverka om undervisningen sker eller inte sker. Respondenterna talar om ytorna som deras utemiljö erbjuder, de talar om ytorna både ur ett positivt och negativt perspektiv.

Respondenterna talar om sin utemiljö som en bra utgångspunkt för att bedriva planerad undervisning utomhus. Några respondenter har god tillit till hur miljön bidrar till eget upptäckande och socialt lärande hos barnen. Det framkommer i resultatet att några respondenter ser möjligheterna och faktiskt använder miljön för att bedriva både spontan och planerad undervisning utomhus. När respondenterna talar om materialets eventuella betydelse för att bedriva planerad undervisning utomhus framkommer det att det materialet som förskolläraren har förberett främst används till spontan undervisning. Resultatet i studien visar också på hur materialet kan påverka respondenternas intention att planera för undervisning utomhus.

Respondenterna i studien talar om utomhuspedagogiken som ett ämne och säger sig ha viss kunskap om vad det innebär. Det framkommer i resultatet att alla respondenter önskar sig mer kompetens i att använda utomhuspedagogiken som en undervisningsmetod.

7. Reflektioner kring framtida forskning

Efter genomförd studie upplever författarna att syftet och frågeställningarna har blivit besvarade. Under studiens gång har det uppkommit nya funderingar kring vidare forskning. Författarna tycker det hade varit intressant att undersöka hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt till planerad undervisning kopplat till ett specifikt skolämne och om åldern på barngruppen har någon betydelse i detta. I studien framkommer det att de flesta av respondenterna endast kopplar undervisning utomhus till naturvetenskapen, då de pratar om djur och vatten. Läroplanen omfattar alla barn i förskolan oavsett ålder och när begreppet undervisning skrivs fram i läroplanen är det fler ämnen än naturvetenskap som ska beröras. Detta leder till att författarna i en framtida forskning hade valt att undersöka hur till exempel förskollärares förhållningssätt till att planera för undervisning utomhus där matematik som skolämne blir centralt innehåll. Med mer tid för denna forskning hade metodkombination i form av intervjuer och observationer varit att föredra. Genom observationer hade förskollärarnas faktiska agerande blivit synligt och i intervjuer hade förskollärarna fått tala om sitt förhållningssätt.

Referenslista

Björklund, Sanne (2016). *Uteverksamhetens möjligheter*. uppl. 1:1 Lund: Studentlitteratur.

Braute, Jorunn Nyhus & Bang, Christofer (1997). *Följ med ut: barn i naturen*. Stockholm: Universitetsforl.

Dahlgren, Lars Owe & Szczepanski, Anders (2004). Rum för lärande – några reflexioner om utomhuspedagogikens särart. I Lundegård, Iann, Wickman, Per-Olof & Wohlin, Ammi (red.) (2004). *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Denscombe, Martyn (2018). *Forskningshandboken: för småskaliga forskningsprojekt inom samhällsvetenskaperna*. Fjärde upplagan Lund: Studentlitteratur.

Doverborg, Elisabet, Pramling, Niklas & Pramling Samuelsson, Ingrid (2013). *Att undervisa barn i förskolan*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Eidevald, Christian & Engdahl, Ingrid (2018). *Utbildning och undervisning i förskolan: omsorgsfullt och lekfullt stöd för lärande och utveckling*. Stockholm: Liber.

Eidevald, Christian, Engdahl, Ingrid, Frankenberg, Sofia, Lenz Taguchi, Hillevi & Palmer Anna (2018). *Omsorgsfull och lekfull utbildning och undervisning i förskolan*. I Sheridan, Sonja & Williams, Pia (red.) (2018). *Undervisning i förskolan [Elektronisk resurs]: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket.
<http://skolverket.se/publikationer?id=3932>

Ericsson, Gunilla (2002). *Lära ute: [upplevelser och lärande i naturen]: Friluftsförbundet's handledning i att leda och lära barn i och om naturen genom friluftsliv och upplevelser*. Hägersten: Friluftsförbundet.

Ericsson, Gunilla (2004). Uterummets betydelse för det egna växandet. I Lundegård, Iann, Wickman, Per-Olof & Wohlin, Ammi (red.) (2004). *Utomhusdidaktik*. Lund: Studentlitteratur.

Granberg, Ann (2000). *Småbarns utevistelse: naturorientering, lek och rörelse*. 1. uppl. Stockholm: Liber.

Halldén, Gunilla (red.) (2007). *Den moderna barndomen och barns vardagsliv*. Stockholm: Carlsson.

Hunter, Joshua, Brodal Syversen, Kristina, Graves, Cherie & Bodensteiner, Anne, 2019. Balancing Outdoor Learning and Play: Adult Perspectives of Teacher Roles and Practice in an Outdoor Classroom. *The International Journal of Early Childhood Environmental Education*, Vol. 7, No. 2, pp. 34.

Leggett, Nicole. & Ford, Margot, 2013. A fine balance: Understanding the roles educators and children play as intentional teachers and intentional learners within the Early Years Learning Framework. *Australasian Journal of Early Childhood*, Vol. 38, No. 4, December 2013, pp.42-50.

Leggett, Nicole. & Newman, Linda, 2017. Play: Challenging educator's beliefs about play in the indoor and outdoor environment. *Australasian Journal of Early Childhood*, Vol. 42, No. 1, March 2017, pp.24-32. DOI:10.23965/AJEC.42.1.01.

Maynard, Trisha & Waters, Jane 2007 Learning in the outdoor environment: a missed opportunity? *Early Years*, Vol. 27, No. 3, October 2007, pp.255–265, DOI: 10.1080/09575140701594400.

Nationellt centrum för Utomhuspedagogik (2017). *NCU:s definition av utomhuspedagogik*. Linköpings universitet, instruktionen för kultur och kommunikation. <https://liu.se/ikk/ncu?l=sv>

Pihlgren, Ann S (2017). *Undervisning i förskolan: att skapa lärande undervisningsmiljöer*. Första utgåvan. Stockholm: Natur & Kultur.

Pramling Samuelsson, Ingrid & Asplund Carlsson, Maj (2014). *Det lekande lärande barnet: i en utvecklingspedagogisk teori*. 2. uppl. Stockholm: Liber.

Sandberg, Anette, Lillvist, Anne & Ärlemalm, Hagsér, Eva (2018) *Undervisning i olika lärmiljöer i förskolan*. I Sheridan, Sonja & Williams, Pia (red.) (2018). *Undervisning i förskolan [Elektronisk resurs]: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3932>

Schilhab, Theresa & Lindvall, Bo (2019). *Naturligt lärande: kunskap i teori och praktik*. uppl. 1 Lund: Studentlitteratur.

Sheridan, Sonja & Williams, Pia (red.) (2018). *Undervisning i förskolan [Elektronisk resurs]: en kunskapsöversikt*. Stockholm: Skolverket Tillgänglig på Internet: <http://www.skolverket.se/publikationer?id=3932>

Skolverket (2018). *Läroplan för förskola; Lpfö 18*. Stockholm: Skolverket.

Stukát, Staffan (2011). *Att skriva examensarbete inom utbildningsvetenskap*. 2. uppl. Lund: Studentlitteratur.

Strandberg, Leif (2009). *Vygotskij i praktiken: Bland plugghästar och fusklappar*. 2. uppl. Stockholm: Norstedt.

Säljö, Roger (2000). *Lärande i praktiken: ett sociokulturellt perspektiv*. Stockholm: Prisma.

Säljö, Roger (2015). *Lärande: En introduktion till perspektiv och metaforer*. Första upplagan Malmö: Gleerups.

Szczepanski, Anders (2007). Uterummet- ett mäktigt klassrum med många lärmiljöer. I Dahlgren, Lars, Owe (red.) (2007). *Utomhuspedagogik som kunskapskälla: Närmiljö blir lärmiljö*. Lund: Studentlitteratur.

Szczepanski, Anders (2013). Platsens betydelse för lärande och undervisning: ett utomhuspedagogiskt perspektiv, *NorDiNa: Nordic Studies in Science Education*, Vol. 9, No. 1, pp.3-17.

Szczepanski, Anders och Andersson, Per (2015). Perspektiv på plats: 15 professorers uppfattningar av platsens betydelse för lärande och undervisning utomhus, 2015, *Pedagogisk forskning i Sverige*, Vol. 20 (1–2) pp.127-149.

Szczepanski, Anders (2019). Utomhuspedagogik- Ett utbildnings- och forskningsområde under framväxt. I Fastén, Olof (red.) (2019) *Utomhuspedagogik: lärmiljö, närmiljö och det utvidgade klassrummet*. uppl. 1. Lund: Studentlitteratur.

Utbildningsdepartementet: Stockholm. SFS 2010:800.

Vetenskapsrådet, (2017). https://vr.se/download/18.2412c5311624176023d25b05/1555332112063/god-forskningsed_VR_2017.pdf.

Waite, Sue. 2011. Teaching and learning outside the classroom: personal values, alternative pedagogies and standards, *Education 3–13*, Vol. 39, No. 1, pp.65-82, DOI: 10.1080/03004270903206141.

Bilagor

Bilaga 1.

Missivbrev med tillhörande samtyckesblankett.

Till deltagare i studien om förskollärares förhållningssätt till planerad undervisning utomhus, med försäkran om samtycke.

Detta är en förfrågan om deltagande i en studie kring hur förskollärare tänker om och förhåller sig till planerad undervisning vid utevistelse samt utomhuspedagogik som undervisningsmetod. Vår förhoppning är att studien kommer att bidra till reflektioner och samtal om hur du som förskollärare ser på planerad undervisning utomhus.

Vi är två studenter som under hösten 2020 studerar sjunde och sista terminen på förskolläraryrket vid Högskolan Kristianstad. Studien genomförs som en del av vårt självständiga arbete (examensarbete) och kommer att publiceras i en examensuppsats.

Vid ert medgivande att delta innebär det att Du som legitimerad förskollärare medverkar i en givande intervju tillsammans med oss. Intervjun beräknas ta mellan 30–40 minuter. Vi önskar med anledning av Covid-19 att genomföra intervjuerna utomhus på din arbetsplats. Vi kommer att samla in empiri genom anteckningar från intervjuerna. Studien kommer att registreras på Högskolan i Kristianstad i enlighet med lagen om hantering av personuppgifter (GDPR). Enligt Högskolan Kristianstads riktlinjer kommer det insamlade materialet förstöras efter att studien slutförts.

Vi kommer att ta hänsyn till Vetenskapsrådets forskningsetiska principer. Vilket innebär att allt deltagande är frivilligt och att Du har rätt att avbryta ditt deltagande när som helst. Ditt deltagande kommer att behandlas konfidentiellt samt att resultatet av studien endast kommer att användas i forskningsändamål.

De semistrukturerade intervjuerna kommer att genomföras efter respondenternas önskemål om tid och plats under höstterminen 2020. Du är varmt välkommen att kontakta oss eller vår handledare med eventuella frågor eller för mer information.

Med Vänliga Hälsningar

Teresia Mattisson

teresia.mattisson0014@stud.hkr.se

Erika Mårtensson

erika.martensson0039@stud.hkr.se

Handledare

Elisabeth Einarsson

elisabeth.einarsson@hkr.se

Samtycke till att deltaga i studien "Hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt till planerad undervisning utomhus".

JA, jag har läst informationen och samtycker till att delta i "Hur förskollärare talar om sitt förhållningssätt till planerad undervisning utomhus".

Datum.....

.....

Deltagares Namnteckning

.....

Namnförtydligande

Bilaga 2

Intervjufrågor

Hur skulle du vilja beskriva ordet undervisning?

Hur skulle du säga att du planerar för undervisning utomhus?

Hur skulle du förklara ditt förhållningssätt gentemot planerad undervisning utomhus?

Vad kan den planerade undervisningen innehålla och ha för syfte utomhus?

Vilka faktorer (om det finns några) skulle du säga påverkar din planerade undervisning utomhus?

Kan du förklara vilket förhållningsätt du intar gentemot barnen vid utevistelse?

Hur tänker du kring materialet ni har utomhus?

På vilket sätt upplever du att materialet, både pedagogiskt och "naturligt", har för betydelse för att du ska kunna planera undervisning utomhus?

Hur ser du på utemiljöns möjligheter till planerad undervisning?

Vi upplever att många förskolor är mer utomhus idag pga. rådande omständigheter. På vilket sätt har Covid -19 påverkat ditt förhållningssätt till undervisning utomhus?

Vad tänker du när du hör begreppet utomhuspedagogik? Och hur förhåller du dig till den pedagogiska undervisningsmetoden?

På vilket sätt skulle kompetensutveckling inom utomhuspedagogik påverka ditt förhållningssätt?

Hur tror du att planerad undervisning utomhus påverkar barnen och deras lärande och utveckling?